

۱۳۸۷ تشکیل شد. این کارگروه در شروع به کار دولت دهم در سال ۱۳۸۸ نیز با تغییراتی در اعضا به کار خود ادامه داد. به منظور اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و ایجاد هماهنگی‌های لازم بین دستگاه‌ها، جلسات کارگروه کنترل بازار از شهریور ماه ۱۳۸۹ به محل نهاد ریاست‌جمهوری منتقل و به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور تشکیل گردید. در ادامه فعالیت کارگروه کنترل بازار و با تشدید تحریم‌های اقتصادی در اواخر سال ۱۳۹۰ و لزوم اخذ تصمیمات متناسب با توجه به شرایط موجود، جلسات کارگروه کنترل بازار به طور مستمر و هفتگی برگزار شد و از تیر ماه ۱۳۹۱، استمرار لازم‌الاجرا بودن تصمیمات منعکس شده در صورت جلسات کارگروه مورد تأکید قرار گرفت. کارگروه مزبور در شهریور ماه ۱۳۹۲ توسط دولت جدید منحل شد^(۱). مجدداً در بهمن ماه ۱۳۹۲، کارگروه تنظیم بازار به منظور سیاست‌گذاری و نظارت بر امور تامین و توزیع و مدیریت مطلوب بازار کالاهای اساسی، قیمت‌گذاری و تحلیل آثار هدفمند کردن یارانه‌ها بر قیمت سایر کالاها و خدمات تشکیل گردید.

۸-۱-۲- واردات و موجودی انبار کالاهای اساسی عمده

براساس آمار شرکت بازرگانی دولتی ایران، موجودی گندم این شرکت در پایان سال ۱۳۹۲ با ۴۲/۰ درصد کاهش به حدود ۹۵۰ هزار تن رسید. در سال ۱۳۹۲، ۱۲/۲ هزار تن گوشت قرمز توسط بخش دولتی وارد شد. براساس آمار شرکت پشتیبانی امور دام کشور، موجودی انبار گوشت قرمز در پایان سال ۱۳۹۲ با کاهش ۵۰/۱ درصدی در مقایسه با سال قبل به حدود ۹/۸ هزار تن رسید.

براساس آمار مقدماتی حساب‌های ملی، در سال ۱۳۹۲ ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی نسبت به سال قبل به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۳ معادل ۵/۰ درصد کاهش یافت. در این سال ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های جاری ۱۳۳۵/۸ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۲۸/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. این ارزش افزوده، نتیجه تولیدات داخلی کالاهای کشاورزی و صنعتی به ترتیب به میزان ۱۴۹۲/۵ و ۳۲۳۰/۹ هزار میلیارد ریال و نیز کالاهای وارداتی عرضه شده به بازار داخلی به میزان ۱۴۸۹/۵ هزار میلیارد ریال بود.

در سال مورد بررسی، سهم ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی از تولید ناخالص داخلی ۱۴/۳ درصد بود که در مقایسه با رقم سال قبل (۱۴/۷ درصد) به میزان ۰/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

۸-۱-۱- اقدامات دولت جهت تنظیم بازار داخلی و تامین کالاهای اساسی

تنظیم و اجرای سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و مقررات بازرگانی کشور، حفظ تعادل تولیدات داخلی و کالاهای وارد شده به کشور از طریق بررسی و نظارت دائم و اتخاذ تدابیر مقتضی جهت کنترل قیمت‌ها و نظارت بر توسعه و تجهیز شبکه توزیع کشور، ایجاد هماهنگی‌های لازم در مورد توزیع کالاهای مورد نیاز عمومی و سایر امور مرتبط از جمله وظایف دولت در حوزه تنظیم بازار است.

۸-۱-۱-۱- عملکرد کارگروه کنترل بازار

کنترل و تنظیم بازار داخلی همواره به عنوان یکی از وظایف و چالش‌های پیش روی دولت به منظور تحقق اهداف توسعه اقتصادی مطرح بوده است. کارگروه کنترل بازار در سال

۱- براساس مصوبه شماره ۱۱۴۲۴۷/ت/۴۳۵۰۵-هـ مورخ ۱۳۹۲/۶/۳ هیات وزیران

۸-۲- سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۹۲، اعتبارات مصوب تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی برای امور بازرگانی داخلی ذیل برنامه تنظیم بازار داخلی و تجارت الکترونیکی به میزان ۹۱۳/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب سال قبل حدود ۱/۶ درصد افزایش یافت.

در این سال اعتبارات پرداختی بابت برنامه تنظیم بازار داخلی ۸۸/۳ درصد نسبت به عملکرد سال قبل افزایش یافت و به ۲۹۶/۳ میلیارد ریال رسید. میزان تحقق اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در برنامه مزبور حدود ۴۰/۰ درصد ارقام مصوب بود.

جدول ۸-۱- وضعیت واردات و موجودی انبار

کالاهای اساسی عمده (۱)

(هزار تن)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۹۲	▲ ۱۳۹۱		
-۴۰/۴	۳۴۰۲/۰	۵۷۱۶/۰	واردات	گندم موجودی انبار
-۴۲/۰	۹۵۰/۰	۱۶۳۹/۰	در پایان سال	
۱۶/۲	۵۸۸/۰	۵۰۶/۰	واردات (۲)	قند و شکر موجودی انبار
۲۱/۵	۵۳۱/۰	۴۳۷/۰	در پایان سال	
-۶۲/۷	۱۲/۲	۳۲/۶	واردات	گوشت موجودی انبار
-۵۰/۱	۹/۸	۱۹/۷	در پایان سال	

ماخذ: شرکت بازرگانی دولتی ایران و شرکت سهامی پشتیبانی امور دام
۱- شامل آمار عملکرد بخش خصوصی نمی‌باشد.
۲- براساس ارقام مصوب می‌باشد.

جدول ۸-۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در فصل بازرگانی داخلی

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)		درصد تحقق		عملکرد		ارقام مصوب		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۷۱/۷	۶۳/۴	۴۰/۰	۲۰/۰	۲۹۶/۳	۱۵۷/۴	۷۴۱/۶	۷۸۶/۶	برنامه تنظیم بازار داخلی (۱)
۲۸/۳	۳۶/۶	۶۸/۲	۸۱/۲	۱۱۶/۹	۹۰/۸	۱۷۱/۵	۱۱۱/۹	برنامه تجارت الکترونیکی (۲)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۵/۳	۲۷/۶	۴۱۳/۲	۲۴۸/۱	۹۱۳/۱	۸۹۸/۵	جمع کل

ماخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ و وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل

- شامل برنامه تجهیز، بازسازی و نگهداری تاسیسات ذخیره گندم، تعمیر و تامین تجهیزات و ماشین‌آلات و همچنین برنامه کمک‌های فنی و اعتباری به منظور نگهداری و فراوری محصولات کشاورزی، احداث تاسیسات نگهداری گندم و بهسازی ناوایی‌ها و تولید مواد اولیه فرش دستباف و ایجاد مجتمع‌های قالی‌بافی می‌باشد.
- شامل گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات در وزارت صنعت، معدن و تجارت، پیاده‌سازی خدمات الکترونیکی در گمرکات کشور و ایجاد بسترهای تسهیل تجارت الکترونیک در کشور می‌باشد.

سهم بخش بازرگانی داخلی از مانده تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش «بازرگانی، خدمات و متفرقه» و کل بخش‌های اقتصادی به ترتیب ۲۸/۱ و ۹/۳ درصد بود.

بررسی عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی در بخش بازرگانی (۹۶/۳ درصد) متعلق به بخش غیردولتی بازرگانی داخلی بود.

۸-۳- تسهیلات بانکی

در پایان سال ۱۳۹۲، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی با ۱۴/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۶۰/۸ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. در این میان، مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی بازرگانی داخلی با ۱۶/۵ درصد رشد به ۴۴۳/۸ هزار میلیارد ریال و مانده تسهیلات در بخش دولتی با ۱۹/۹ درصد کاهش به ۱۶/۹ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مورد بررسی،

جدول ۸-۳- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی (۱)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۴/۶	۹/۱	۴۶۰/۸	۴۰۲/۰	کل
۹۶/۳	۹۴/۷	۱۶/۵	۸/۰	۴۴۳/۸	۳۸۰/۸	بخش غیردولتی
۳/۷	۵/۳	-۱۹/۹	۳۵/۴	۱۶/۹	۲۱/۱	بخش دولتی

۱- بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

در سال ۱۳۹۲، معادل ۹۴۴/۷ میلیارد ریال سفته و برات در شهر تهران به فروش رسید که در مقایسه با سال قبل ۱۹/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال میزان سفته و برات واخواست شده با ۱۹/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۶۱۱/۳ میلیارد ریال رسید^(۵).

در سال مورد بررسی، تعداد ۴۶/۴ میلیون برگ سند^(۶) به ارزش ۱۱۱۲۲ هزار میلیارد ریال در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران مبادله شد که نسبت به سال قبل از لحاظ تعداد ۸/۳ درصد کاهش و از نظر ارزش ۲۳/۰ درصد افزایش داشت.

جدول ۵-۸- وضعیت اسناد مبادله شده و برگشت داده شده در (ارزش: هزار میلیارد ریال) اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران (تعداد: هزار برگ)

درصد تغییر	سال		تعداد	ارزش
	۱۳۹۱	۱۳۹۲		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
اسناد مبادله شده				
-۸/۳	-۱/۴	۴۶۴۳۳	۵۰۶۴۸	تعداد
۲۳/۰	۲۲/۸	۱۱۱۲۲	۹۰۴۵	ارزش
اسناد برگشت داده شده				
-۱۴/۹	-۶/۳	۵۰۸۲	۵۹۷۵	تعداد
۲۰/۳	۲۰/۸	۵۱۷	۴۳۰	ارزش
درصد اسناد برگشتی به مبادله شده (۱)				
-۰/۹	-۰/۶	۱۰/۹	۱۱/۸	تعداد
-۰/۱	-۰/۱	۴/۷۰	۴/۷۶	ارزش

۱- تغییرات برحسب واحد درصد می‌باشد.

ارزش اسناد بانکی مبادله شده در اتاق پایاپای تهران در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به ترتیب ۱/۳ و ۱/۲ برابر ارزش اسمی تولید ناخالص داخلی در سال‌های مذکور بود. در سال ۱۳۹۲، تعداد و ارزش اسناد برگشت داده شده نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۴/۹ درصد کاهش و ۲۰/۳ درصد افزایش یافت. همچنین، نسبت مبلغ اسناد برگشتی به کل ارزش اسناد مبادله

۵- ارزش سفته و برات فروش رفته براساس سه در هزار (فی یا بهای سفته) و ارزش سفته و برات واخواست شده برحسب مبلغ اسمی مندرج در هر برگ (میزان تعهد مالی آن) می‌باشد.
۶- شامل انواع چک‌ها می‌باشد.

۴-۸- معاملات بازرگانی

مجموع تعداد معاملات قطعی^(۱)، شرطی^(۲) و ذمه‌ای^(۳) ثبت شده در دفترخانه‌های اسناد رسمی کشور در سال ۱۳۹۲ حدود ۴/۱ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل ۴/۶ درصد کاهش داشت. حدود ۹۰/۰ درصد از معاملات مزبور متعلق به معاملات قطعی ثبت شده بود که ۳/۴ درصد نسبت به سال قبل کاهش نشان می‌دهد. تعداد معاملات شرطی و ذمه‌ای ثبت شده نیز به ترتیب ۱۶/۷ و ۲/۴ درصد کاهش یافت. از مجموع معاملات مذکور، حدود ۳۰/۲ درصد در استان تهران صورت گرفت که نسبت به سال قبل ۶/۶ درصد کاهش یافت.

جدول ۴-۸- وضعیت معاملات ثبت شده در دفاتر

درصد تغییر	سال		تعداد	ارزش
	۱۳۹۱	۱۳۹۲		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
جمع معاملات				
-۴/۶	۷/۲	۴۱۰۵/۸	۴۳۰۴/۰	تعداد
-۳/۴	۸/۹	۳۶۹۶/۳	۳۸۲۷/۴	معاملات قطعی
-۱۶/۷	-۶/۶	۳۲۳/۳	۳۸۸/۳	معاملات شرطی
-۲/۴	۵/۹	۸۶/۲	۸۸/۳	معاملات ذمه‌ای
-۱۲/۶	-۲/۸	۸۲/۲	۹۴/۰	پرونده‌های اجرایی

ماخذ: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

در سال مورد بررسی، تعداد پرونده‌های اجرایی^(۴) تشکیل شده در خصوص عدم انجام تعهدات مربوط به معاملات ثبت شده در کل کشور معادل ۸۲/۲ هزار فقره بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۱ حدود ۱۲/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد. تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در استان تهران نیز ۱۶/۱ هزار فقره بود که نسبت به سال قبل ۸/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد.

۱- اگر در عقد بیع هیچ‌گونه شرطی برای قبض مبیع ذکر نشده یا برای تادیه بهای مورد معامله و تسلیم مبیع موعود و شروطی معین نشده باشد، معامله قطعی است.
۲- اگر در عقد بیع برای قبض مبیع یا تادیه بهای آن شرطی معین یا برای فروشنده یا خریدار یا هر دو یا شخص ثالث، اختیار خاصی از قبیل اختیار فسخ در مدت معین تعیین شده باشد، معامله شرطی است.
۳- معامله‌ای است که به موجب آن شخص تعهد می‌کند وجه یا مال معینی را در موعود مقرر به دیگری پرداخت یا تسلیم نماید.
۴- پرونده‌ای است که به علت تخلف از انجام تعهدات به استناد اسناد رسمی در اداره ثبت تشکیل می‌شود.

شده ۴/۷ درصد بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۰/۱ واحد درصد کاهش یافت.

۸-۵- شرکت‌های تعاونی

بررسی آخرین وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال^(۱)

در کشور نشان‌دهنده آن است که تا پایان سال ۱۳۹۲، از مجموع ۷۹/۲ هزار شرکت تعاونی فعال، تعداد ۷/۲ هزار شرکت با هدف فعالیت در زمینه تامین نیاز «تولیدکنندگان»، «مصرف‌کنندگان» و «صنوف خدماتی» فعال بودند^(۲) که نسبت به پایان سال قبل ۰/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. مجموع سرمایه ثبت شده شرکت‌های مذکور ۱۷/۳ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به پایان سال قبل ۰/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. میزان اشتغال‌زایی ثبت شده توسط این شرکت‌ها نیز ۲۶۶ هزار نفر بود که در مقایسه با پایان سال گذشته ۱/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. در پایان سال مورد بررسی، تعداد اعضای تعاونی‌های ثبت شده با ۰/۲ درصد افزایش نسبت به پایان سال ۱۳۹۱ به ۶/۲ میلیون نفر رسید. در پایان سال مورد بررسی، بیشترین تعداد شرکت‌های فعال در حوزه بازرگانی داخلی مربوط به شرکت‌های تامین نیاز مصرف‌کنندگان بود که سهمی حدود ۷۰/۹ درصد را به خود اختصاص داد.

جدول ۸-۶- وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال در حوزه بازرگانی داخلی

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۲	۱۳۹۱
تعداد شرکت	۷۱۸۴	۷۱۲۰
تامین نیاز تولیدکنندگان	۱۶۶۲	۱۶۳۰
تامین نیاز صنوف خدماتی	۴۳۰	۴۲۰
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۵۰۹۲	۵۰۷۰
سرمایه (میلیارد ریال)	۱۷۲۵۳	۱۷۲۲۱
تامین نیاز تولیدکنندگان	۳۱۱۵	۳۱۱۳
تامین نیاز صنوف خدماتی	۳۶۹۹	۳۶۸۰
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۱۰۴۲۸	۱۰۴۲۸
اشتغال (هزار نفر)	۲۶۲	۲۶۲
تامین نیاز تولیدکنندگان	۳۰	۳۰
تامین نیاز صنوف خدماتی	۶۱	۶۰
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۱۷۵	۱۷۳
تعداد اعضا (هزار نفر)	۶۲۳۶	۶۲۴۸
تامین نیاز تولیدکنندگان	۲۳۰	۲۳۱
تامین نیاز صنوف خدماتی	۱۰۲	۱۰۴
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۵۹۰۴	۵۹۱۲

ماخذ: مرکز آمار و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

۸-۶- وضعیت واحدهای صنفی

مطابق آمار مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران، در پایان سال ۱۳۹۲ تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در سراسر کشور ۲۰۷۹/۱ هزار واحد بود که نسبت به سال قبل ۳/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. از این تعداد واحد صنفی، ۴۵/۷ درصد صنوف توزیعی، ۳۳/۱ درصد صنوف خدماتی و ۲۱/۲ درصد صنوف تولیدی بودند. در سال مورد بررسی، تعداد واحدهای صنوف تولیدی ۱/۸ درصد کاهش و تعداد واحدهای صنوف توزیعی و خدماتی به ترتیب ۳/۶ و ۶/۲ درصد افزایش داشت.

جدول ۸-۷- تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب^(۱)

کل واحدها	پایان سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱
صنوف تولیدی	۴۴۸/۹	۴۴۸/۹	۰/۹	۰/۹	۲۱/۲	۲۲/۳
صنوف توزیعی	۹۶۲/۶	۹۱۶/۷	۴۹/۳	۴۴/۸	۴۵/۷	۴۵/۵
صنوف خدماتی	۶۸۶/۷	۶۴۸/۵	۵/۶	۵/۶	۳۳/۱	۳۲/۲

۱- آمار مذکور شامل شهرهای دارای سازمان‌های صنفی است.

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت، مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران

۱- در پایان سال مورد بررسی، از مجموع ۱۹۵ هزار شرکت تعاونی ثبت شده در کشور، ۷۹/۲ هزار شرکت فعال بوده و بقیه در وضعیت در دست اجرا (۲۲/۶ هزار شرکت)، غیر فعال (۴۹/۵ هزار شرکت)، منحل و سایر بوده است.
۲- سایر رشته فعالیت‌های شرکت‌های تعاونی عبارتند از: اعتبار، تعاونی‌های نوع جدید، چندمنظوره، خدمات، صنعت، معدن، عمران، فرش دستباف، کشاورزی، مسکن و حمل و نقل.